

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ I PETYCJI

Warszawa, 11 marca 2024 r.

BAP.DPK.133.83.2024 GK

P11-12/24	Data wpływu petycji 15 stycznia 2024 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 8 marca 2024 r.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

TEMAT

UZUPEŁNIENIE TREŚCI PRZEPISU

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Sebastian Adamowicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 39 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w celu uściślenia treści przepisu.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autor petycji wnosi o dodanie w art. 39 ust. 1 pkt 5 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym dwukrotnie po wyrazie „stroną” wyrazów „lub uczestnikiem”. Argumentuje, że przepis jest niepełny, bowiem istnieją postępowania, w których nie wyróżnia się stron, np. w postępowaniu nieprocesowym.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) w **art. 39** ust. 1 wskazuje sytuacje wyłączające sędziego Trybunału od udziału w rozpatrywaniu sprawy.

Sędzia Trybunału jest wyłączony z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli:

1) wydał akt normatywny będący przedmiotem wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej;

2) wydał orzeczenie, decyzję administracyjną lub inne rozstrzygnięcie, w sprawie pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej;

3) jest uczestnikiem postępowania lub pozostaje z uczestnikiem postępowania w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może oddziaływać na jego prawa i obowiązki;

4) był przedstawicielem, pełnomocnikiem lub doradcą uczestnika postępowania;

5) jest stroną w postępowaniu w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne lub stroną w tym postępowaniu jest jego małżonek, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny boczny do czwartego stopnia lub powinowaty boczny do drugiego stopnia.

Sędzia Trybunału podlega też wyłączeniu z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli (art. 39 ust. 2):

1) uczestniczył w wydaniu aktu normatywnego, orzeczenia, decyzji administracyjnej lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, i może wywołać to wątpliwości co do jego bezstronności;

2) istnieją inne, niewymienione w pkt 1 lub ust. 1, okoliczności mogące wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

W przypadku, o którym mowa w ust. 2, sędziego Trybunału wyłącza się z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli podmiot składający wniosek o wyłączenie uprawdopodobni istnienie okoliczności mogących wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

INFORMACJE DODATKOWE:

W art. 26 nieobowiązującej już ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym wskazano, że sędzia TK podlega wyłączeniu od udziału w rozstrzygnięciu w sprawach, w których:

- 1) wydał lub uczestniczył w wydaniu zakwestionowanego aktu normatywnego, wyroku, decyzji administracyjnej albo innego rozstrzygnięcia,
- 2) był przedstawicielem, pełnomocnikiem, radcą prawnym lub doradcą jednego z uczestników postępowania,
- 3) zachodzą inne przyczyny uzasadniające wyłączenie sędziego, określone w art. 48 K.p.c.

Dodatkowo przepis stanowił, że sędziego TK wyłącza się od udziału w postępowaniu na jego żądanie lub na żądanie uczestnika postępowania albo z urzędu, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności, nie wymienionych w ust. 1, mogących wywołać wątpliwość co do jego bezstronności.

Kodeks postępowania cywilnego w art. 48 ust. 1 stanowi, że sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy:

- 1) w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jego prawa lub obowiązki;
- 2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;
- 3) w sprawach osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron;
- 5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator;
- 6) w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, jeżeli brał udział w wydaniu tego orzeczenia.

W art. 48 § 2 wskazano, że powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli, a § 3 określa, że sędzia, który brał udział

w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie lub skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tej skargi.

Podkreślić jednak należy, że przepis, o zmianę którego wnioskuje autor petycji, nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych (przesłanki wyłączenia sędziego TK w nieobowiązującej już ustawie też nie budziły wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie). Treść przepisu nie została skomentowana przez doktrynę, funkcjonuje w obecnym kształcie od czasu uchwalenia ustawy.

Trzeba mieć również na uwadze art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w którym ustawodawca wskazał, że sędzia podlega wyłączeniu w rozpoznaniu sprawy, jeżeli istnieją inne okoliczności mogące wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. W takim przypadku sędziego TK wyłącza się z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli podmiot składający wniosek o wyłączenie uprawdopodobni istnienie okoliczności mogących wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

Należy wskazać, że 6 marca 2024 r. do łaski marszałkowskiej wpłynęły dwa poselskie projekty ustaw, którym nie nadano jeszcze numeru druku:

- o Trybunale Konstytucyjnym;
- przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym.

W projekcie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w art. 54 wskazuje się, że sędzia TK jest wyłączony z udziału w rozpoznaniu sprawy, jeżeli:

- 1) wydał akt normatywny będący przedmiotem wniosku, pytania prawnego lub skargi;
- 2) wydał orzeczenie, decyzję administracyjną lub inne rozstrzygnięcie w sprawie będącej przedmiotem pytania prawnego lub skargi;
- 3) w okresie ostatnich 10 lat, pełniąc mandat posła lub senatora, uczestniczył w wydaniu aktu normatywnego będącego przedmiotem wniosku, pytania prawnego lub skargi;
- 4) w okresie ostatnich 10 lat był przedstawicielem, pełnomocnikiem lub doradcą uczestnika postępowania;
- 5) jest uczestnikiem postępowania lub pozostaje z uczestnikiem postępowania w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może oddziaływać na jego prawa i obowiązki;
- 6) jest stroną w postępowaniu w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne, lub stroną w tym postępowaniu jest jego małżonek, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny boczny do czwartego stopnia lub powinowaty boczny do drugiego stopnia.

Sędzia TK może podlegać wyłączeniu z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli (art. 54 ust. 2):

1) uczestniczył w wydaniu aktu normatywnego, orzeczenia, decyzji administracyjnej lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 i może wywołać to wątpliwości co do jego bezstronności

2) był przedstawicielem, pełnomocnikiem lub doradcą uczestnika postępowania i może wywołać to wątpliwości co do jego bezstronności;

3) istnieją inne okoliczności mogące wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

W przypadku, o którym mowa w ust. 2, sędziego Trybunału wyłącza się z udziału w rozpoznaniu sprawy, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności mogących wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

Konkludując, z uwagi na powyższe wyjaśnienia należy wskazać, że art. 39 ust. 2 pkt 2 konsumuje przedmiot petycji, ponieważ wskazuje na wszystkie niewymienione w art. 39 ust. 1 ustawy okoliczności.

Dodatkowo przepis nie budzi kontrowersji oraz nie jest przedmiotem rozważań prawnych. Ponadto projekt ustawy z 6 marca 2024 r. również zawiera przepis wskazujący, że sędzia TK podlega wyłączeniu jeżeli istnieją inne okoliczności mogące wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

OPRACOWAŁA

Gabriela Kopania

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz